

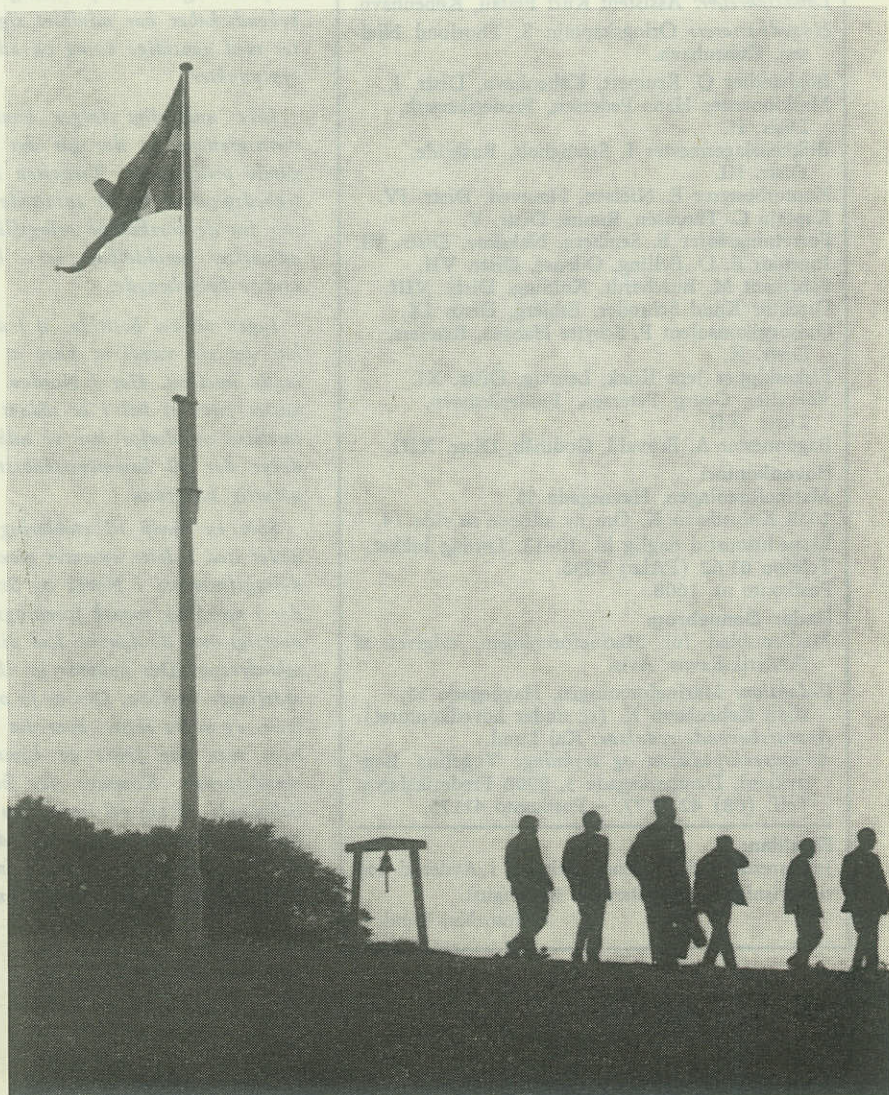
UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
ØVÆRN OG SØFART

4

7. ÅRGANG
OV. 1970 NR.

MARINEFORENINGEN

Æresformand Hans Majestæt Kong Frederik d. IX
Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Boghandler O. Reumert, København, Distr. I.
Maskinmester Hans Pedersen, Frederiksværk, Distr. II.

Blikkenslagermester I. Strangholt, Roskilde, Distr. III.

Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved, Distr. IV.

Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.

Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fylling, Odense, Distr. VII.

Fabrikant M. Burchardt, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Omsorgskonsulent P. Schytte Hansen, Randers, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.

Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Havnegade 55,

1058 København K. Om ny adresse se side 14.

Ekspeditionstid daglig kl. 10-13. Lørdag lukket.

Telefon 01 62 (PALæ) 2886.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen, udgivet af Frederikshavns Avis.

Redaktion: Marineforeningen, Havnegade 55, 1058 København K. (se under hovedkontoret).

Ansvarshavende redaktør: Kaj Lund.

Annonceekspedition og trykning: Vogelius' Bogtrykkeri, Danmarksgade 3, 9900 Frederikshavn. Telf. (08) 42 22 77. - Postkonto 41175.

Forsiden:

Jubilarene nyder aftenstemningen i Avderød ved rundvisning under stævnet 30. august.

Foto Kaj Lund.

Noget om nordisk samarbejde

Vi ved alle, at der med års mellemrum afholdes kammeratskabsstævner med medlemmer af de nordiske landes marineforeninger og soldaterforeninger som deltagere. - Sidste gang i 1969 var det i Karlskrona, forrige gang i Aalborg og næste gang bliver det i Norge. De, der har deltaget i disse stævner, har oplevet det hyggelige og kammeratlige samkvem, der meget hurtigt er opstået imellem repræsentanterne fra de forskellige landes forskellige værn. Mange af disse bekendtskaber har udviklet sig til varige forbindelser med gensidige besøg og udveksling af tanker og synspunkter.

Ikke unaturligt følger kontaklinierne fortrinsvis værnsgrenene og der går det jo såre nemt for de gamle orlogsgaster. Tjenesten til søs har så mange lighedspunkter og så ensartede ydre forhold, at gaster fra de forskellige orlogslåder med historier og oplevelser umiddelbart er - bogstaveligt talt - på samme bølgelængde.

Ingen vil vel bestride, at i denne splittede verden har det sin værdi at have et godt samvirke nabolande imellem. Her i Norden kan vi gamle orlogsgaster være et led i et sådant samvirke vore lande imellem og derfor bør vi udbygge kontaktmulighederne der på kammeratskabsstævnerne har vist en naturlig baggrund.

Som en hjælp til etablering af kontakter er der andet sted i dette nummer givet en oversigt over afdelingsformænd i Norge og Sverige. Tilsvarende vil der i norsk og svensk foreningsblad blive optaget en oversigt over de danske. Lad disse adresser være kontaktsadresser. Det behøver jo ikke blot at være for afdelinger imellem. Der er jo også noget, der bedder ferie- og andre rejser, hvor det kan være rart at vide, hvor man kan finde en kammerat, der „taler smandssprog“. Kommer der henvendelser fra vore nabolande, så tag vel imod dem og vær med til eventuelt at formidle kontakt til den eller det område, der har afsenderens specielle interesse - den kan jo godt strække ud over orlogsemner.

Kai Hertz.

Tordenskjolds sidste rejse

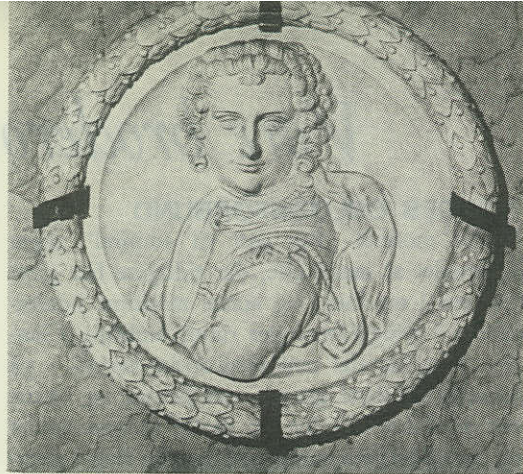
Peder Wessel er efterhånden avanceret til at blive Marineforeningens yndlings-søhelt. En af årsagerne hertil er måske den, at Tordenskjold passer godt ind som eksponent for foreningens motto. De næsten fire års barske læretid i koffardiskibene som opløber, matros og understyrmand var en af de faktorer, som – ved siden af medfødte egenskaber – gav ham meget hurtige avancementer ad den sømilitære rangstige.

Marineforeningen har den 12. november i år – 250-året for Tordenskjolds død – deltaget på behørig vis i den særlig hyldest, som er blevet tildelt vor søhelt ved Søværnskommandoens foranstaltning. Højtideligheden var fortrinsvis koncentreret i Holmens Kirkes smukke kapelsal, hvor Tordenskjolds afsjælede legeme hviler i en pompøs marmorsarkofag.

De fleste kender alle væsentlige detaljer i forbindelse med Tordenskjolds korte, dramatiske liv. Hvor mange er mon klar over, at hans sidste rejse fra duelpladsen ved Gleidingen i Hildesheim til denne marmorkiste tog næsten hundrede år.

Efter den skæbnesvangre duel blev den døde smuglet over grænsen til Hannover, balsameret i et gæstgiveri i Rethen og derefter henstillet i byens gamle kirke i næsten en måned, fordi der ikke kunne stilles et orlogsskib til rådighed for hjemtransporten. Denne skete med en charret koffardigaliot „Sofie Hedvig“.

Ved ankomsten til Københavns Toldbod var der ikke tale om, at Tordenskjold kunne blive bragt til Holmens kirke af sine kolleger på værdig vis. Kisten blev om natten den 3. januar 1721 sejlet til en trappe ved kapellets sydlige ende og af nogle underofficerer slæbt ned i kapellets kælder. Holmens provst modsatte sig

Marmorrelief udført af billedhuggeren N. Dajon i 1823, anbragt over Tordenskjolds sarkofag i Holmens Kirke.

en henvendelse om, at der måtte blive givet Tordenskjold en kristen begravelse og formandede til, at der ikke blev gjort for megen stads af den afdøde. Denne havde sat sit liv over styr i en duel og måtte i virkeligheden ifølge Christian V's danske lov hverken begravnes i en kirke eller på en kirkegård. Om militær honnør kunne der slet ikke være tale.

I virkeligheden, fortæller Børge Ørsted i „Ankerkæden“, var Tordenskjold kun indsat til forflytning, – og han blev flyttet adskillige gange. I 1759 blev kisten flyttet til ligkammeret under gulvet ved alteret, og 1782 blev den hejst op igen og åbnet, da hans slægtninge kom på besøg fra Norge. Derefter stod den formentlig i fem år ved alteret, hvorefter den blev placeret i kapellets store fælleskrypt. Kisten var nu så skrøbelig, at bunden var ved at falde ud under den sidste flytning.

Først efter 97 år var autoriteternes animositet mod Tordenskjold helt dampet bort. I 1817 indbragte kontreadmiral Hans Lindholm et forslag om, at søheltens rester skulle lægges i en solidere og smukkere kiste. Da planen et par år senere kom til udførelse, blev kisten fremstillet af det smukke marmor fra Vor Frue Kirke, som englænderne havde skudt i grus i 1807. Sarkofagen, der er prydet med en portrætmedaillon i hvid marmor og placeret i Holmens Kirkes kapelsal, blev fra 17. juli 1819 et værdigere hvilested for de jordiske rester af vor yndlings-søhelt.

Vore broderorganisationer

NORGES ORLOGSFORBUND

Under mottoet „Fra gast til admiral“ søger forbundet at samle alle, der tidligere har gjort tjeneste i marinen, og andre maritimt interesserede i orlogsforeninger rundt omkring i landet. Man har det rent idealistiske formål – på kammeratskabets grund – at bevare og værne om ærefulde minder og styrke sammenholdet og forsvarsviljen under det norske flag i overensstemmelse med marinens valgsprog: „For Konge, fedreland og flaggets heder“.

Norges Orlogsforbund, der i februar mistede sin præsident, lodsirektør Gilhuus-Moe, har som ny præsident valgt kommandørkaptajn Andreas Stang. Den nye præsident som tiltræder officielt ved Orlogsforbundets landsmøde nu i november, har dog allerede været i officiel funktion, idet han som sin første opgave efter udpegelsen repræsenterede Orlogsforbundet sammen med dettes sekretær Bjarne Knutsen ved det danske jubilæumstævne den 30. august. Danmarks Marineforening byder den nye præsident for Norges Orlogsforbund hjertelig velkommen i forvisningen om et udbytterigt og godt kammeratligt samarbejde for begge parter.

Norges Orlogsforbund har samme adresse som forbundets sekretær: Bjarne Knutsen, Havreveien 56, Manglerud p. å., Oslo.

Lokale foreninger findes i Bergen, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand og Oslo under adresserne:

Romer Bruland, Nye Sandviksveien 39, Bergen.

Tor Johansen, Nordal Brunstgt. 8, Drammen.

Erik Lomm, Marineveien 9, Kristiansand S.

Reidar Torgersen, Trudvangveien 33, Oslo 3.

For Fredrikstad er ikke angivet adresse.

FLOTTANS MÄN

Marineforeningens svenske broderorganisation, „Flottans Män har for tiden 2.500 medlemmer, hvoraf ca. halvdelen er knyttet til hovedforeningen i Stockholm, og de øvrige er fordelt over ca. 15 lokale afdelinger rundt omkring i landet. Formand: Kommandør Fredrik Taube.

Foreningens formål er at udgøre et bindeled mellem tjenstgørende og forhenværende ansatte og værnepligtige ved Søværnet, at opretholde dets traditioner og at støtte dets udvikling. Ligeledes stræber man efter at befordre et godt kammeratskab gennem frit og utvunget samvær på de fælles minders grundlag og at fremme udbygningen af aktiviteter, der kan være af fælles interesse for foreningens medlemmer.

Hovedorganisationens adresse er: Flottans Män, Teatergatan 3, 11148 Stockholm.

Kommandør Fredrik Taube, Tykövägen 11, 181 61 Lidköping.

Kapten Vilhelm Frithz, Långbackavägen 44, 182 34 Danderyd.

Stabsredaktør Christer Hammarberg, Åsögatan 74, 6 tr, 116 24 Stockholm.

De lokale afdelingers formænd har følgende adresser:

Arthur Holmgren, Skogstorpsvägen 21, 632 29 Eskilstuna.

Sven Olof Ohlsson, Lådämnesgatan 3, 416 79 Göteborg.

Willy Samuelsson, P1 1326 B Söndrum, 305 90 Halmstad.

Thor Thorsson, Lenngrängsgatan 2, 252 39 Hälsingborg.

Sven Ljung, Åsensväg 32, 552 66 Jönköping.

Josef Nilsson, Erik Dahlbergsvägen 28, 292 00 Karlshamn.

Gösta Grönkvist, Mossvägen 9, 371 00 Karlskrona.

Ragnar Larsson, Torsgatan 6, 553 00 Lysekil.

Erik Brandell, Spånehusvägen 62 6, 214 39 Malmö.

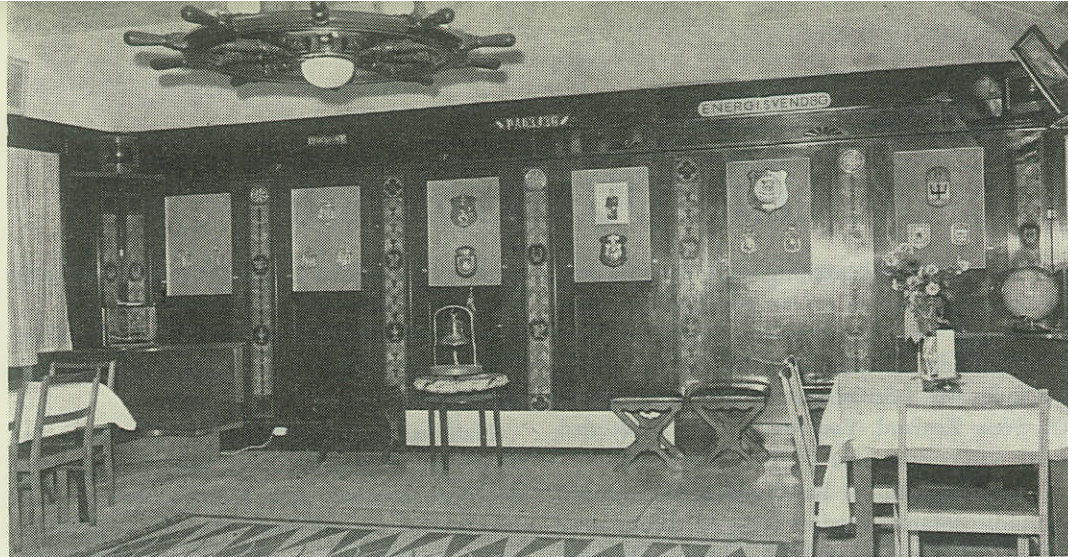
Gunnar Lekander, Sankt Olofsgatan 17 B, 603 55 Norrköping.

Folke Berg, Grindvägen 7 D, 761 00 Norrtälje.

Eric Wallnor, Nynäsvägen 28 F, 149 00 Nynäshamn.

John Häggqvist, Mellanvägen 2 A, 21 Stockviksverken 852 59 Sundsvall.

Hjalmar Palmgren, Hälsovägen 31, 151 38 Södertälje.

Et hjørne af marinestuen i Halmstad.

Orvar Larsson, Hantversksgränd 1, 432 00
Varberg.

Berndt Pettersson, Råbygorset 63, 724 69
Västerås.

Inge Persson, Smålandsgatan 6, 262 00
Ängelholm.

Allan Uddh, Box 92, 840 50 Gällö.

EN SVENSK MARINESTUE

I Sverige er oprettelsen af marinestuer ikke så vidt fremskredet som i Danmark, og en direkte sammenligning lader sig ikke gøre, da foreningerne – ihvertfald i det ydre – virker efter lidt forskellige systemer. Man har marinestuer i Malmö, hvor afdelingen ejer en ret stor grund, i Hälsingborg, i Ängelholm, hvor man har eget hus, i Varberg, hvor man disponerer over et lokale i den gamle fæstning, i Göteborg, hvor stuen blev indviet i 1968, i Västerås, hvor man har egen sommervilla, i Södertälje, hvis afdeling ejer en lille ø, og i Stockholm, der ligeledes har en ø i skærgården, Stora Tratten, hvor medlemmerne kan leje et sommerhus.

En af de smukkeste svenske marinestuer, der kan stå mål med de flotteste i Danmark, finder man i Halmstad. Den er indrettet i et tidligere havnemagasin, der oprindeligt var en dekorativ dampskibspavillon. Udenfor står endnu en af de gamle „løgnebenke“, hvor de gamle skippere og fiskere i sejlskibenes tid plejede at sidde og kritisere kollegaernes manøvrer i havnen eller fortælle mere eller mindre sandfærdige sømandshistorier.

Foreningen Flottans Män i Halmstad blev grundlagt i 1939, og da flere af medlemmerne var tilknyttet tjenesten i havnen, lykkedes det at få lov til at anvende den ene ende af materialeboden til samlingslokale.

Da havnen i 1966 byggede en helt ny materialebod fik foreningen hele det gamle hus til rådighed, og nu gjorde man en vældig indsats, som forvandlede Marinestuen til en af Halmstads seværdigheder. Hos et ophugningsfirma i Göteborg købte man fra den gamle passagerbåd „Ragne“ (bygget 1919) paneler i ædle træsorter og meget andet inventar fra første klasses spisesalon, musiksalon og rygesalon.

Til supplerende dekoration havde man efterhånden erhvervet en samling på 80 skibsmødder foruden navigationsinstrumenter, skibskister, navnebrædder, sværdfisketænder, koralter og en udstoppet krokodille samt et skibsrat til lysekronen. Genindvielsen fandt sted i efteråret 1967 under overværelse af Hans Kongelige Højhed Prins Bertil, militærchefer, repræsentanter for byens myndigheder og for foreningens hovedorganisation og lokale afdelinger.

I den nye marinestue er der plads til ca. 70 gæster. Den anvendes fortrinsvis til foreningens egne sammenkomster, men udlånes også til andre organisationer. Selv om den ligger et stykke fra byens centrum, er her næsten altid nogen hjemme – og danske kammerater er altid velkomne.

Et 200 års minde

21. april 1770 så besætningen på det lille skib „Endeavour“ forude en lav øde kystlinie. Ekspeditionen var udsendt i den hemmelige mission at finde det store mystiske fastland et eller andet sted i Stillehavet og styrede nu vestpå fra New Zealand. For første gang i historien faldt europæeres øjne på Australiens østkyst.

I mere end 200 år havde opdagelsesrejsende og andre søfarere krydset frem og tilbage over Stillehavet og Det Indiske Ocean. Hvordan kunne det gå til, at de ikke tidligere havde opdaget Australien? Årsagen er den simple, at man udnyttede de kendte, pålidelige vindsystemer. Over Stillehavet fulgte man passaterne for vestgående og det nordlige vestenvindsbælte for østgående. Over Det Indiske Ocean sejlede man kun østpå, når sydvestmonsunen blæste, medens man den anden vej udnyttede passaterne. Alle disse vindsystemer bragte skibsfarten nord om Australien.

Adskillige havde dog set Australien uden at gøre sig klart, hvad det drejede sig om. Den første synes at have været Willem Janszoon i 1605. Lidt efter lidt bredtes imidlertid rygtet om et stort sydligt kontinent, og specielt hollænderne var interesserede i en udvidelse af deres interesseområde i disse farvande. I 1642 udsendte guvernøren for Hollandsk Ostindien en ekspedition med det bestemte formål at finde det store fastland. Ekspeditionen var under ledelse af Abel Tasman. Han sejlede vestpå til Mauritius, derefter mod syd til det stormende vestenvindsbælte, som han fulgte østpå – syd om Australien. Han fandt Tasmania, som han døbte Van Diemens Land (efter guvernøren), og senere stødte han på New Zea-

land. Van Diemens Land blev ca. 130 år senere af James Cook omdøbt til Tasmania.

To hovedfaktorer var årsag til hans succes: Tiden var moden, og James Cook var den rette mand.

National Maritime Museum i Greenwich har et særligt Cook-galleri, der fortæller om „den dygtigste sømand, som England nogen sinde har fostret“ og om hans tre store opdagelsesrejser i Stillehavet. Med disse rejser, som strakte sig fra 1768 til 1780, åbnede James Cook Stillehavet for Storbritannien fra 71 graders sydlig bredde til Beringstrædet.

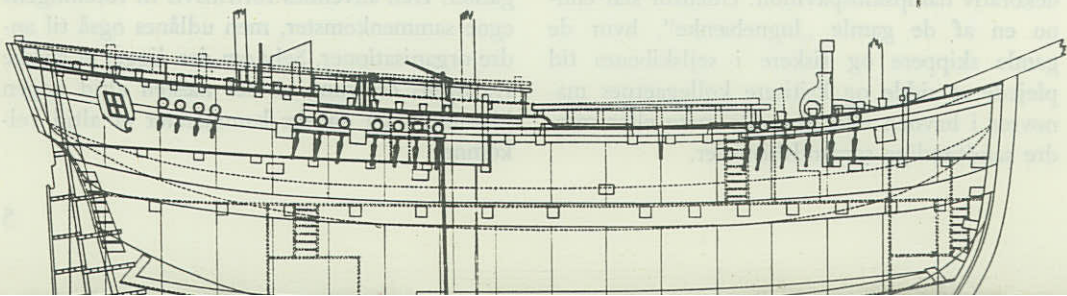
Holland var efter tre udmattende krige mod England, blevet reduceret til en andenrangs sømagt. Frankrig og England havde kæmpet forbitret i Indien og Canada, og efter afslutningen af syvårskrigen i 1763 fik begge nationer travlt med at udforske Stillehavet. Den britiske regering var specielt interesseret i at finde ud af, hvad der lå hinsides Ostindien. Hvis der virkelig eksisterede et sydligt kontinent, så måtte det absolut være Storbritannien, som fandt det først.

En af 1760'ernes mindre heldige ekspeditioner, der blev ledet af kaptajn Samuel Wallis, vendte hjem fra Stillehavet i 1768 efter kun at have fundet Tahiti. Han rapporterede imidlertid, at han i nærheden af Tahiti havde observeret det længe eftersøgte sydlige kontinent. Det gjaldt om at komme før Frankrig.

Besiddelsen af et nyt produktivt kontinent ville give nationen generationers økonomisk forspring. Det gjaldt imidlertid om at gå diskret til værks.

Omtrent samtidig havde Royal Society hen-

Byggetegning til Cooks skib „Endeavour“. Science Museum, London.

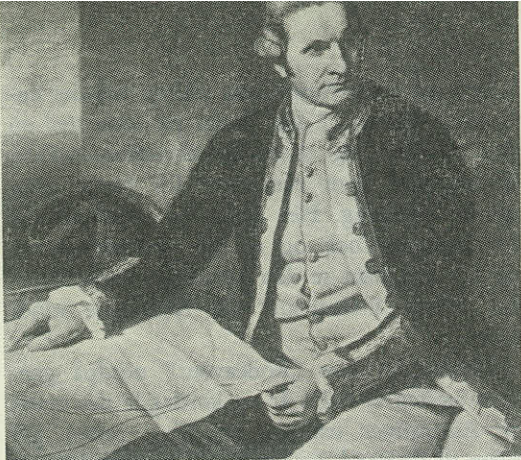

vendt sig til Kong Georg III for at få støtte til at sende en ekspedition til Sydhavet, hvorfra man ville være i stand til at observere planeten Venus' passage af solen, der skulle finde sted i 1769. Admiralitetet støttede ansøgningen, idet man dog benyttede lejligheden til at få placeret en af sine egne folk som chef for ekspeditionen i stedet for videnskabsmændenes kandidat. Denne chef var ikke – som det alt for ofte før var tilfældet – en højtstående marineofficer af adelig herkomst. James Cook var en personlighed, hvis kvalifikationer gjorde ham acceptabel både af admiralitet og videnskabsmændene.

Som søn af en landarbejder fødtes James Cook i Marton i Yorkshire i 1729. Som dreng var han selv landarbejder, men lærte dog at læse og skrive i en landsbyskole. Tolv år gammel kom han i lære hos en urtekræmmer i kystbyen Staethes. Fem år senere stak han til søs med kulslæberen „Freelove“ tilhørende kvækeren John Walker i Whitby.

I ni år gennemgik James Cook handelsflådens hårde skole i nord-østersøfarten, dog fortrinsvis med colliers (kulskibe) på den barske rute mellem Newcastle on Tyne og Themsen. Ved udbruddet af syvårskrigen var han styrmand i barken „Friendship“ med løfte om snart at blive skipper. Han meldte sig imidlertid som frivillig til marinen, hvor han blev underofficer og senere skibsfører. Under operationerne i Canada lærte han søopmåling og korttegning. Han bistod ved kortlægningen af St. Lawrencefloden i forbindelse med erobringen af Quebec i 1759, og efter krigens afslutning i 1763 tilbragte han yderligere fire år som fører af små opmålingsskibe beskæftiget ved New Foundland, hvis torskefiskeri var af stor økonomisk betydning.

I disse år havde James Cook udviklet sig til at blive en af de dygtigste søopmålere i Royal Navy. Desuden havde han bidraget til „Transactions of the Royal Society“ med en særlig bemærkelsesværdig afhandling om en solformørkelse. En sådan kandidat kunne videnskabsmændene ikke afslå. James Cook blev chef for stillehavsekspeditionen, admiralitetet udnævnte den jævne skibsfører til løjtnant og gav ham hemmelige instrukser om – efter besøget på

Portræt af James Cook, udført af Nataliel Dance efter Cooks anden store rejse 1772–75. National Maritime Museum, Greenwich.

Tahiti – at eftersøge det store sydlige kontinent.

I det hemmelige dokument stod blandt andet: „... Så snart observationerne af venuspassagen er afsluttet, skal De sejle videre sydpå for om muligt at finde kontinentet. De skal med omhu udforske den størst mulige kyststrækning, konstatere de nøjagtige positioner, foretage opmålinger og udarbejde kort ... Ligeledes skal De med de indfødtes billigelse tage betydningsfulde landområder i besiddelse i Kongens navn eller opsætte passende mærker og inskriptioner, som oplyser om de første opdagere og besiddere ...“.

Ekspeditionsskibet på Cooks første rejse var et 366 tons tremastet handelsskib af collier-typen, lille, langsomt, men rummeligt og med ringe dybtgående og tilstrækkeligt ukompliceret til, at reparationer kunne udføres af skibets egen besætning. Denne talte 100 mand inklusive seks videnskabsmænd.

Navigationsmæssigt var Cook godt udrustet med en af de nylig opfundne sekstanter og med den nautiske almanak, som var begyndt at udkomme to år før starten af den første ekspedition. På sin første rejse havde Cook endnu kun et lommeur, men på de følgende ekspeditioner var han den lykkelige besidder af et kronometer.

Efter fuldførelse af den officielle opgave på Tahiti foretog Cook systematiske undersøgelser og opmålinger i det sydvestlige Stillehav og omkring New Zealand, hvorefter han sejlede

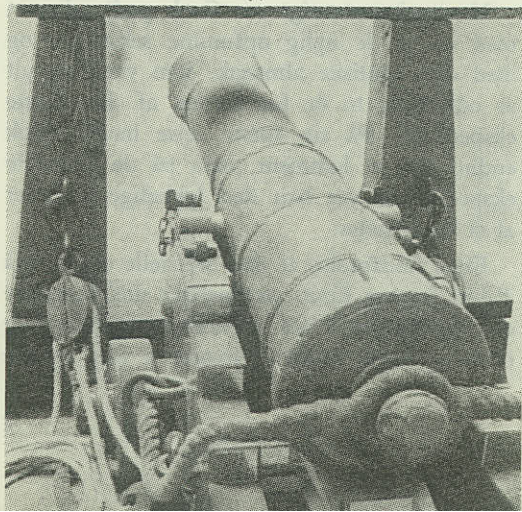
vestpå og ramte Australiens østkyst ved det nuværende Sydney. I dag findes på dette sted en stor tankhavn og et smukt rekreationsområde, Botany Bay, hvor europæere for første gang gjorde landgang. Her findes et mindesmærke for kaptajn Cook og et lille specialmuseum, og her kan man se den historiske kilde, hvorfra skibet „Endeavour“ fik fyldt sine vandtanke.

Herfra fortsatte „Endeavour“ nordpå gennem næsten et halvt år og kortlagde det meste af Australiens østkyst, hvorefter rejsen gik hjem til England via Ostindien og Sydafrika.

Den følgende ekspedition, som varede fra 1772 til 1775, gik til det sydlige Stillehav, hvor Cook havde til opgave at sejle rundt om Jorden så tæt som muligt til Sydpolen og efter søge et endnu sydligere kontinent. I forbindelse med hovedopgaven udforskedes og kortlagdes et stort antal af øerne i det sydlige Pacific. På denne rejse var James Cook blevet forfremmet til kaptajn og havde kommandoen over to skibe, „Resolution“ på 266 tons og „Adventure“ på 366 tons.

På den tredje ekspedition, som varede fra 1776 til 1780 disponerede Kaptajn James Cook over „Resolution“ og desuden over „Discovery“ på 298 tons. Opgaven var denne gang at søge efter en nordøstpassage eller nordvestpassage fra Stillehavet ind i Atlanterhavet med det formål at skaffe Storbritannien fuld kontrol over Stillehavet.

Da „Endeavour“ strandede ved Australiens kyst 11. juni 1770, lod Cook halvtreds tons gods kaste over bord, deriblandt 6 kanoner. De er nu bjerget, og en af dem er anbragt i National Maritime Museum i Greenwich i realistisk montering. (Magazine of the Port of London Authority).

Som bekendt sluttede James Cooks andel i denne rejse 14. februar 1779, da han blev dræbt under forsøg på at standse en skærmydsel mellem sine folk og de indfødte.

Kaptajn Cooks endeligt var særligt tragisk på baggrund af den stærkt udviklede ansvarsfølelse og humanitet, som han altid havde vist over for de naturfolk, han kom i berøring med. Han havde en evne til at optræde venligt og på samme tid fast, hvilket i reglen gjorde det let for ham at kommunikere med dem på lige fod.

Samtidig var han begavet med ganske særlige evner som leder af mænd. På den stærkt begrænsede plads i de små skibe færdedes han tæt inde på livet af jævne søfolk side om side med videnskabsmænd af største intellekt og højeste sociale status. At gennemføre krævende ekspeditioner og opnå så strålende resultater under disse omstændigheder krævede ikke alene dygtighed og karakterstyrke, men også et stort mål af menneskelig forståelse og tolerance. Et håndgribeligt bevis på betydningen heraf var sundhedstilstanden i de skibe, som var underlagt Cooks kommando. Han førte et strengt regimente med hensyn til hygiejne og kosthold og opnåede mirakuløse resultater. Hans besætninger blev ikke svækket med katastrofale tab på grund af skørbug og andre af de sygdomme, som havde ødelagt så mange tidligere ekspeditioner. Paradoksalt nok påstår lægevidenskaben idag, at netop James Cooks gode resultater var medvirkende til, at det senere så populære middel mod skørbug, lime-juice, først blev indført i Royal Navy mange år senere. Ved Ove Gjeddes ekspedition til Østen 150 år tidligere kendte man allerede citronens helsebringende virkning. Alligevel omkom 300 mand.

James Cooks testamente til efterverdenen var et stort søkort over hele Stillehavet. Hvilken værdi dette har haft bl. a. for søhandelen gennem de forløbne to århundreder, kan slet ikke opregnes. Lidt af hemmeligheden ved hans succes røbede han selv i et brev: „... Den, som kun udfører givne ordrer, vil aldrig blive en stor opdager. Det kræver også stædighed, initiativ og ønsket om at vide besked, selv om det, man leder efter, taler imod etablerede teorier“.

Kaj Lund.

Maritim revy

AKTUELT FRA SØVÆRNET

Danske torpedobåde på Rhin-tur

For anden gang i 1088 år er danske krigsfartøjer sejlet op ad Rhinen til Düsseldorf. Flådebesøget, der dækkede de sidste fire dage af Düsseldorf-ugen, omfattede motortorpedobådene „Glenten“, „Høgen“, „Søbjørnen“ og „Søridderen“. Starten fandt sted 25. maj fra Holmen med ankomst samme aften til den tidligere flådehavn Cuxhaven, hvor lastvognene fra torpedobådenes mobile base allerede stod klar med strømforsyning, olie og proviant. Den følgende dag fortsatte bådene over Nordsøen til Amsterdam, hvortil man ankom så tidligt, at besætningen fik lejlighed til at studere byens seværdigheder og forlystelsliv.

Onsdag morgen blev master og antenner lagt ned, og turen gik nu med assistance af lods gennem Amsterdam-Rhinkanalen, som på de smalle steder kun er 40 meter bred. Ved den laveste af broerne var der kun 20 cm luft over radarantennen.

Ved Wreswijk blev fartøjerne sluset ud i floden Lek, og om aftenen nåede man frem til Emmeriche, hvor man blev modtaget af borgmesteren, politichefen, brandchefen, pressen og den lokale marineforenings formand, der ønskede velkommen og overrakte gaver.

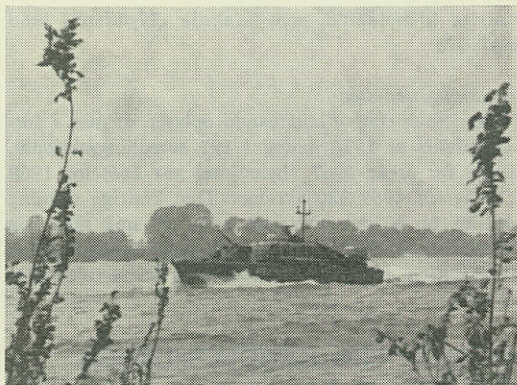
Også i byen Wesel, som man passerede den følgende dag, var den lokale marineforening blevet mobiliseret. Medlemmer havde taget opstilling på en bro, hvorfra de firede en flaske rom, en blomsterhilsen og foreningens vimpel ned til fartøjerne.

Den sidste dag var torpedobådene konstant omgivet af motorbåde, hvoraf de fleste havde hejst et Dannebrogflag, og den sidste sømil før ankomsten var bredderne pakket med mennesker. Politiet i Düsseldorf oplyste senere, at ca. 40.000 mennesker havde overværet skibenes ankomst til Düsseldorf.

Besætningerne fik en helt fantastisk modtagelse af byens borgere, som arrangerede udflugter, bryggeribesøg og beværtning i rigeligt mål. Torpedobådenes mobile base fulgte med over land fra havn til havn og gav en effektiv støtte. Desuden blev der af de tyske myndigheder og den danske ambassade ydet en service og vist en venlighed, som bidrog til at gøre turen til en usædvanlig oplevelse.

Marinens margarine

Talsmændene for de værnepligtige på Langelandsfort har klaget over den margarine, som udleveres til aftensmåltidet, og henstiller, at der gives smør i stedet. Forsvarsministeriet konstaterer i denne forbindelse, at de værnepligtige på Sjælland spiser den samme slags margarine med god appetit, selv om denne type

Motortorpedobåden P. 511 på vej op ad Rhinen.
Foto H. Burghof, Düsseldorf.

næppe fuldt ud opfylder de krav til bl. a. smag, som man efter den almindelige udvikling i spisevarerne med rimelighed kan stille. Efter at have konsulteret Statens Levnedsmiddelinstitut har ministeriet nu pålagt de indkøbende myndigheder fremtidig at købe plantemargarine til bordbrug.

Nye skibe til Søværnet

Såfremt finansudvalget tiltræder forsvarskommissionens anmodning, vil der blive iværksat bygning af otte motortorpedobåde, hvoraf de første to forventes at kunne afleveres i løbet af 1974. Forbilledet for skrogkonstruktionen vil blive den svenske SPICA II-klasse, som er blevet gennemprøvet i nogle år. Der er tale om deplacementsbåde af stål, der er billigere at bygge og vedligeholde end tilsvarende træskrog. Ganske vist kan glidebåde opnå større fart under rolige vejrforhold, men deplacementsbåde kan bedre holde søen og bevare deres operative egenskaber i dårligt vejr. Desuden har de på grund af deres bredde bedre indenbords plads og bedre muligheder for anbringelse af våben.

Værnepligtige på Grønland

I anledning af en forespørgsel fra Socialistisk Folkeparti har forsvarsministeren oplyst, at den værnepligtige menige besætning på Flådestation Grønneal består af 78 mand, hvoraf alle undtagen tre selv har udtrykt ønske om at komme til Grønland.

De værnepligtige udgør sammen med den øvrige besætning den personelstyrke, som er nødvendig, for at flådestationen skal kunne løse sine vigtige opgaver, herunder den grønlandske redningstjeneste, den daglige sikkerhedstjeneste for skibsfarten samt forsynings- og reparationsmæssig assistance til fiskeriinspektionsskibe og opmålingsskibe.

„Nymfen“ adopteret i Skælskør

Bevogtningsfartøjet „Nymfen“ er i 1970 blevet adopteret af Skælskør by. Begivenheden blev fejret på den traditionelle festlige måde. Byrådet og befolkningen udfoldede store anstrengelser for, at besætningen skulle føle sig velkommen i byen. Bl. a. mobiliserede

man et fodboldhold, som bankede „Nymfen“s hold med 4-0.

Søredningstjenesten

Søværnets operative kommando oplyser, at man i første halvdel af 1970 deltog i 197 søredningsaktioner. Tallet for årene 1967 (hele året) var 166, for 1968 226 og for 1969 320 aktioner. Den kraftige stigning skyldes bl. a. det voksende antal af små skibe og fartøjer og et større kendskab til søredningstjenestens organisation, hvilket har medført en bedre udnyttelse af denne.

AKTUELT FRA HANDELSFLÅDEN

Handelsflåden femdoblet på 25 år

Den danske handelsflådes kapacitet blev ved begyndelsen af 1970 opgjort til 5.046.300 tons dødvægt, hvilket repræsenterer en femdobling i løbet af 25 år. Flådens andel i Danmarks indtjening på verdensmarkedet udgjorde i 1969 3,2 milliarder kroner.

Verdenshandelsflåden

Verdenstonnagen var 1. juli 1969 nået op på ca. 212.000.000 brutto, hvilket repræsenterer en fordobling i de sidste 25 år.

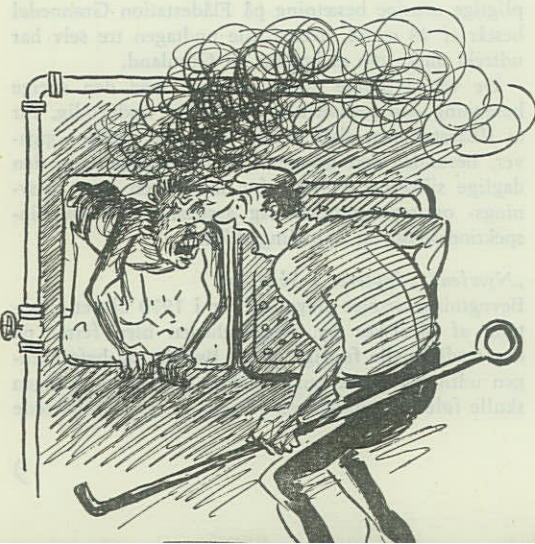
Det største i Europa

Lindø-Værftet ved Odense er nu i gang med at fordoble sin kapacitet. Det har i øjeblikket en ordrebeholdning på ca. 3.000.000 tons d. w. og er i denne henseende blevet det største værft i Europa.

Verdens største

Globtik tankers i England har ved et japansk skibsværft bestilt et tankskib på 477.000 tons dødvægt. Det bliver ca. 100.000 tons større end det næststørste skib i ordre. Kæmpetankeren, der skal leveres i 1973, bliver 379 meter lang og vil få en besætning på 35 mand. Byggepris ca. 300 mill. kr.

- Hvad søren laver du der, Orla. Jeg troede, du var oppe og male skorsten.

- Da du sidst fortalte historien, slog du kun seks kannibaler ihjel. Nu siger du, at det var tolv!
- Ja, men sidste gang var du for ung til at høre hele sandheden.

Det fjerde civile atomskib

Japans første atomskib „Mutsu“ har nylig indledt sine prøvesejlader. Skibet, der skal anvendes til forskning, er på 8.200 tons brutto og har en besætning på 79 mand, heraf 20 videnskabsmænd. Reaktoren leverer damp til et 10.000 hk turbineanlæg. Tjenestefarten er 16,5 knob.

Første fragtskib med satellitnavigering

Det svenske rederi Johnson Line's nye containerskib „Magaret Johnson“ har fået installeret apparatur til navigering efter „Navy Navigation Satellite System“, der består af satellitter i polare baner og kontrolstationer på jorden. Under gunstige forhold kan man efter dette system få oplysning om sin position med en nøjagtighed af ikke over 0,1 sømil.

Systemet, som har været anvendt af den amerikanske flåde siden 1964, findes endnu kun i to andre civile skibe: Det isbrydende tankskib „Manhattan“, og krydstogtskibet „Queen Elizabeth II“.

Sovjetunionens handelsflåde

Nylig sagde den nye søfartsminister T. Guzjenko: „Vi går nu ind i det internationale fragtmarked“. Handelsflåden i USSR vokser med en million tons om året og er nu oppe på 13 mill. tons dødvægt.

Faldskærme til handelsskibe

Hvis et moderne supertankskib er i fuld fart, tager det mindst 20 minutter at standse det ved at lade maskinerne gå fuld kraft bak, og det vil fortsætte ca. tre sømil, før det ligger stille.

Teknikerne arbejder med at forbedre bremseteknikken, bl. a. ved at der slippes vand ind gennem en bovport og ud igen på siden af skibet. En anden metode er anvendelse af bremseklapper, som kan forkorte bremselængden med op til en trediedel.

De nyeste eksperimenter sker med faldskærme, som udløses under vandet, og her har man opnået særdeles gode resultater.

AKTUELT FRA FISKERIET

Katamaran-trawler

Sovjetunionen har nu gennem to år indhøstet erfaringer med en dobbeltskroget trawlerstype, som har vist sig at være en absolut succes, og som har haft væsentligt større fangster end konventionelle fiskerbåde, der har opereret i de samme områder i Østersøen og Atlanterhavet.

Katamaran-trawleren, der er på 950 tons, rider let over søerne og tager ikke vand over øverste dæk selv i stærk storm.

Fiskeri-terror

Nylig mistede en Esbjerg-kutter fiskegrej til en værdi af 7000 kr. Det var blevet gennemsejlet af en hollandsk trawler, som ignorerede alle signaler fra Esbjerg-kutteren. Det var anden gang i løbet af kun 14 dage, den pågældende kutter var blevet udsat for groft hærværk af den slags.

Fiskeriministeriet modtager årligt ca. 200 rapporter om ødelæggelse af danske fiskeredskaber. Fiskeriministeriet lader rapporterne gå videre til de pågældende lande, men det synes ikke at hjælpe.

Kunstige fiskebanker i Middelhavet

Franske oceanografer og erhvervsfiskere eksperimenterer ved Middelhavs-kysten med kunstige undervandsrev, hvor man har kunnet konstatere særligt store koncentrationer af fisk. Man mener at kunne sikre en tilgang i et omfang, som erhvervsfiskerne selv kan kontrollere.

Det bedste materiale til fiskebanker synes at bestå af gamle bilvrag og slidte gummidæk. Det betyder, at man altså samtidig bidrager til at løse et skrotproblem.

Fiskeavl i Barentshavet

Ved Kislaia Guba i Barentshavet, hvor Sovjetunionen har anlagt et tidevands-kraftværk, vil man eksperimentere med kunstig avl af havfisk. Foruden bassiner til udklækning og plejning af yngel, skal indrettes afspærrede områder, hvor rationelt avlede rødspætter, torsk og sild kan „gå på græs“, til de har nået en passende størrelse.

AKTUELT FRA HAVET

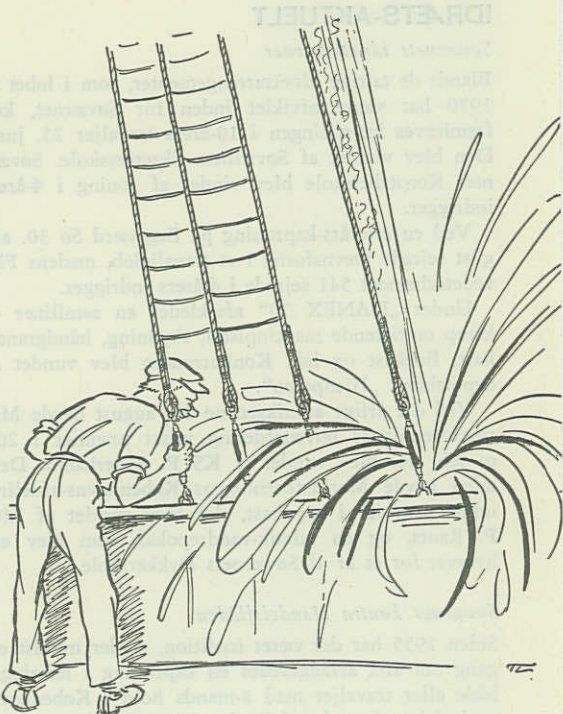
Oliejagten i Nordsøen

Efter et halvt års stop borer Dansk Undergrunds-konsortium atter efter olie i Nordsøen. Platformen „Maersk Explorer“ er gået i arbejde ca. 90 sømil vest for Torsminde.

En hel del længere nordpå i den norske sektor, blev i juni fundet så lovende forekomster, at produktionen påregnes at kunne begynde i forsommeren 1971. Endnu rigere fund er nylig sket i den britiske Nordsø-sektor.

Olie på stranden

Frisk råolie indeholder giftige emner, som hurtigt

– Du har alligevel ret, Orla. Det går faktisk hurtigere, når man ikke benytter vævlingerne.

fordamper i fri luft. Spilolie, som slippes ud fra et skib eller som af anden grund driver på havets overflade, kan være katastrofal for visse arter af søfugle, men det tykke tjæreagtige griseri, som driver op på kysten, er forholdsvis ufarligt for strandens fauna. Olieresterne nedbrydes efterhånden og kan endda tjene til føde for adskillige arter af små dyr. Et olieselskab advarer mod alt for voldsom fremfart med kemikalier til fjernelse af olie på stranden. Sådanne kemikalier kan gøre større skade end olien på strandens fauna.

Kræse sæler

Hollandske zoologer har konstateret, at der er færre sæler ud for de hollandske kyster end tidligere og formoder, at de trækker væk, fordi Nordsøens fisk har for mange giftstoffer i sig. På Hollands største akvarium for sæler i byen Texel er man derfor gået over til udelukkende at fodre sælerne med fisk, der er fanget i Atlanterhavet.

Sennepsgas i havet

En norsk søfartseksperter har nylig offentliggjort en liste over 26 tyske skibe lastet med sennepsgas og sænket i Skagerak, Nordsøen og Biscayen. Ifølge en vesttysk radioudsendelse er listen ikke komplet, men mangler yderligere syv skibe, som er blevet sænket med sennepsgas i nærheden af den norske kyst.

IDRÆTS-AKTUELT

Søværnets idrætsstævner

Blandt de talrige idrætsarrangementer, som i løbet af 1970 har været afviklet inden for Søværnet, kan fremhæves kaproningen i 10-årsers travaljer 25. juni. Den blev vundet af Søværnets Eksercerskole. Søværnets Konstabelskole blev vinder af roning i 4-årsers indrigger.

Ved en efterårs-kaproning på Bagsværd Sø 30. august sejrede Stevnsfortet i et travaljeløb, medens Flyvedetachment 541 sejrede i 4-årsers indrigger.

Under „DANEX 70“ afvikledes en sømilitær 4-kamp omfattende maskinpistol, skydning, håndgranatkast, linekast og løb. Konkurrencen blev vundet af depotskibet „Hjælperen“.

Ved det årlige atletikstævne 28. august havde Marineforeningens hovedafdeling udsat præmier i 200 m løb, der blev vundet af KS P. Söderhamn. Desuden havde Marineforeningens Københavns-afdeling udsat præmier i spydkast, der blev vundet af MG P. Rants, og en atletik-vandrepokal, som blev erhvervet for et år af Søværnets Dykkerskole.

Søværnet kontra Handelsflåden

Siden 1955 har det været tradition, at der mindst en gang om året arrangeredes en kaproning i redningsbåde eller travaljer med 8-mands hold i København med deltagelse af søfolk fra Handelsflåden og fra Søværnet. Fem gange er Søværnet løbet af med sejren, medens norske passagerskibe har vundet otte gange og danske handelsskibe tre gange. Kapronin-

gerne arrangeres i nært samarbejde mellem Handelsflådens Velfærdsråd, Søværnets Idrætskomité og Havnevesenet.

Kaproningen fandt sted 9. september i år på en bane med start ved fyret på Nokken af Kalkbrænderihavnen over en distance på ca. 1000 m tværs over Svanemøllebugten med opløb ved Tuborg Havn. Deltagere var Københavns Navigationsskole, Skandinavisk Linjetrafik, Jydsk Færgesart, Marinekaserne København, Middelgrundsfart og Stevnsfortet.

Stevnsfortet, som en uge tidligere havde vundet på Bagsværd Sø, stod som favorit – også efter de indledende roning, men i finalen blev det Jydsk Færgesart (Grenå-Hundested), som sejrede i tiden 4 min. 55,9 sek. Middelgrundsfart var mindre end en kvart bådlængde bagefter, og Stevnsfortet blev nr. 3.

SEILSKIBS-AKTUELT

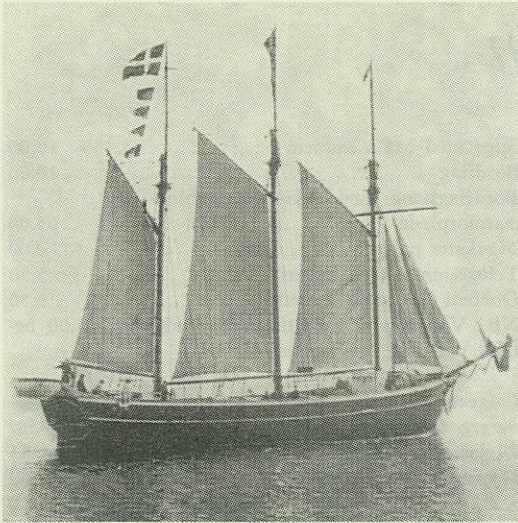
„Odysseus“ forlist

Marstal-skonnerten „Odysseus“, bygget 1919 som „Louise“, blev i 1968 indkøbt af Nordisk Filmkompagni og ombygget i dyre domme til brug ved filmatiseringen af „Klaubautermænd“. I år blev den solgt til en schweizer, der sammen med to landsmænd ville sejle den til Middelhavet og sætte den i turistfart.

Efter første forsøg blev „Odysseus“ slæbt ind til Hirtshals som havarist. Under det andet forsøg sprang skibet læk og sank i Den engelske Kanal i nærheden af Le Havre. Besætningen blev bjærgt af en færg.

Situation fra Tuborg-løbets første heat. De værnepligtige fra Middelgrundsfart ligger en bådlængde foran Københavns Navigationsskole. Foto Kaj Lund.

Skonnerten „Fulton“. (Gengivet efter „Sea Breezes“).

„Fulton“ er atter blevet sejlforende

En af de sidste og mindste danske skonnerter, der byggedes 1915 i Marstal til farten på Newfoundland, er blevet rekonstrueret som sejskib på foranledning af Nationalmuseet som et levende og sejlene museumsskib. Skonnerten „Fulton“ vil få fast station ved vikingeskibsmuseet i Roskilde fjord, men skal om sommeren benyttes til korte togter med skoleklasser i danske farvande. Den første sæson har desværre givet underskud.

Skoleskibskapsejladser

Den britiske organisation „Sail Training Association“ arrangerer hvert andet år en kapsejlad for de store sejlforende skoleskibe. Kapsejladserne i 1970 gik fra Portsmouth til Tenerife på Kanarie-Øerne og blev vundet af den norske fuldrigger „Christian Radich“ med norsk „Statsråd Lehmkuhl“ på andenpladsen og tysk „Gorch Fock“ som nummer tre. Danske skoleskibe deltog ikke i kapsejladserne i år.

AKTUELT FRA SØHISTORIEN

Skibsproviant gennem 435 år

Flådestation Københavns forsyningsafdeling er i år ophørt med at føre proviant på lager. Skibenes forsyning med proviant vil fremtidig blive varetaget af civile leverandører.

Siden ca. år 1535 har Søværnet ført proviant til skibenes forsyning på egne lagre – oprindeligt i nogle lave bindingsværksbygninger på Slotsholmen. Fra ca. 1607 til 1867 benyttedes Christian IV's provianthus (nu Geodætisk Institut ved Det Kongelige Biblioteks have). I de sidste 100 år har Søværnets Proviant- og Fædeværk haft til huse i Proviantmagasinet

på Arsenaløen. Her findes også stadig de store egetræs-saltkar, som blev nedgravet i kælderens i blåler, og som er mere end 350 år gamle.

Søkortarkivet, Fyrvæsenet og Skibsmuseet i samarbejde

Marinearkæologerne får nu bedre mulighed for at undersøge alle historisk interessante skibsvrag i danske farvande. Søkortarkivet og Fyrvæsenet har stillet deres kartoteker over lokaliserede vrag til rådighed for Danmarks Skibsmuseum. Til gengæld har museumsinspektør, civilingeniør Ole Crumlin, lovet at ville give underretning, når marinarkæologer på deres undersøgelser i farvandene finder nye vragrester, som kan være til fare for sejladsen.

Brødnid under havets overflade

En professionel dykker har indgivet politianmeldelse mod frømandsklubben i Holstebro, hvis amatørdykkere for tiden leder efter det engelske krigsskib „St. George“, der i 1811 strandede syd for Torsminde. Baggrunden er formentlig den gamle skrøne om, at skibet havde guldmonter om bord til en værdi af en snes millioner kroner.

For 800 år siden

I foråret 1170 nedkæmpede danske søstridskræfter en sørøverflåde ved Øland. Esbern Snare reddede prins Christoffers liv og blev selv hårdt såret.

For 450 år siden

Ferdinand Magellan fandt Magellanstrædet i november 1520.

For 350 år siden

Admiral Ove Giedde hejsede den 21. november 1620 Dannebrog over den danske koloni i Trankebar.

For 350 år siden

I eftersommeren 1620 krydsede „Mayflower“ Atlanten med pilgrimsfædrene, som grundlagde den første engelske koloni i Nordamerika.

For 250 år siden

12. november 1720 blev Tordenskjold dræbt under en duel ved Gleidingen i Hildesheim.

For 200 år siden

Den danske Middelhavs-eskadre under schoutbynacht Kaas bombarderede Algier 4.-8. juli.

For 100 år siden

Samuel Plimsoll fremlagde første gang i det engelske parlament forslag om lastelinjemærker på skibe.

For 75 år siden

20. juni 1895 indviedes „Kaiser Wilhelm Kanal“, der senere omdøbtes til Kielerkanalen.

Fra hovedbestyrelsen

MEDLEMSTALLET

Marineforeningen havde 1. oktober 1970 ialt 9.076 medlemmer.

HOVEDKONTORET FLYTTER

Marineforeningen er sagt op til fraflytning af lokalerne i Havnegade 55. Ny adresse fra nytår: Bredgade 29, 1. sal, 1260 København K. Det nye telefonnummer bliver (01) 15 28 86.

SENDEMANDSMØDET 1971

Sendemandsmødet 1971 vil finde sted i Frederikshavn i sidste weekend i maj.

HOVEDBESTYRELSENS EFTERÅRSMØDE

Marineforeningens hovedbestyrelse afholdt sit ordinære efterårsmøde 17. oktober i Søofficers-Foreningens lokaler i Søkvæsthuset på Christianshavn. Til den påfølgende middag var bl. a. inviteret chefen for Søværnet, Viceadmiral S. S. Thostrup, præsidenten for Soldaterforeningernes Landsråd, oberst Ulf Jensen, formanden for Søofficers-Foreningen, Kommandør Ebbe Wolfhagen, Marineforeningens æresmedlemmer samt repræsentanter for Carlsbergs og Tuborgs direktioner.

MARINEFORENINGENS EFFEKTER

Følgende effekter leveres direkte fra hovedkontoret eller fra afdelingerne:

Kendetegn (nål eller knap)	kr. 8,50
Manchetknapper, sølv	- 45,00
Kasketemblem	- 45,00

– Velkommen til kaptajnens bord, alle ti. Det er mig en fornøjelse at se disse ni – og tænke på, at vi otte skal spise sammen i de næste dage. – Hvis nogen af de fire tilstedeværende bryder sig om bridge, skal det være mig en glæde at se dem – begge – i min kahyt. – Åh, hovmester, jeg tror jeg spiser alene i dag!

Slips med MF's emblem	- 19,00
Bordflag	- 18,00
Bordflagstang med anker og emblem på marmorplade	- 65,00
Mærkater pr. ark	- 2,00
Telegrammer med kuvert	- 5,50
Dobbelt kort med kuvert	- 0,50
NB! Ved forsendelser til værdi under kr. 25,00 betales porto af modtageren.	

Følgende bestilles direkte hos: O. Bronnum, Holbergsgade 8, 1057 København K., tlf. (01) MI 8750:
Ølglass med emblem kr. 10,85 || Snapselglas med emblem | - 7,50 |

NÆSTE NR. AF U. D.

Artikler og illustrationer til „Under Dannebrog“ nr. 1 1971 skal være redaktionen i hænde senest 15. januar. Vigtige meddelelser fra afdelingerne har en uges ekstra frist.

UNDERHOLDNING OG FEST OM BORD

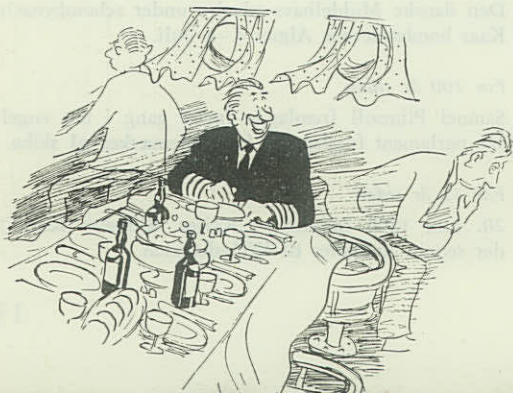
Marineforeningen har som gave fra Handelsflådens Velfærdsråd modtaget et antal eksemplarer af en morsom og praktisk lille håndbog „Underholdning og fest om bord“ til fordeling blandt afdelingerne. – Måske kan den give ideer til adspredelse og fornøjelse ved sammenkomsterne.

Til orientering for medlemmerne, skal oplyses at et eksemplar af bogen er sendt til samtlige afdelingsformænd, hvor interesserede kan henvende sig for at studere den.

Håndbogen, der er udarbejdet af kaptajn Kaj Lund bygger på mere end 15 års erfaringer fra fritidsklubbernes aktivitet i danske handelsskibe og beskæftiger sig kun med arrangementer, der virkelig lader sig praktisere om bord.

JUBILARSTÆVNET 1970

Søndag den 30. august kl. 10.30 mødtes 98 jubilerende orlogsgæster ved Værftsbrogvægen. Vejret var ualmindeligt strålende, da man kl. 10.45 stillede til parade. Efter en kort, indholdsrig andagt ved pastor Ørsted nedlagde ældste jubilar en krans ved mindestenen. Med Kvindelige Mariners Musikkorps i spidsen marcherede jubilarerne forbi de kendte steder og gav sig tid til et besøg i „Bohtendackhuset“. Ved den efterfølgende frokost på Marinekaserne København deltog foruden jubilarerne desuden kommandørkapt. Stang og B. Knutsen fra Norges Orlogsbund, chefen for Flådestationen, chefen for Marinekaserne København, pastor Ørsted m. fl. Efter frokosten spillede musikkorpset i kasernegården, hvor

Jubilarenes indmarch i Avderød med Søværnets Tambourkorps i spidsen. Foto Kaj Lund.

deltagerne fik lejlighed til at strække benene inden køreturen gennem Nordsjælland.

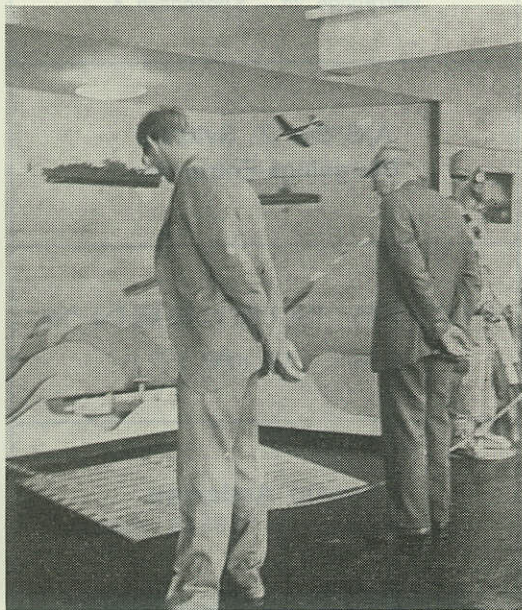
Ved ankomsten til Avderød blev jubilarene budt velkommen af skolens chef, kommandørkapt. Nørgård. Anført af Søværnets Tambourkorps marcherede man til sportspladsen, hvor korpset gav en strålende opvisning. Efter besøg på områdets seværdigheder

var der skafning i den moderne kostforplejning, før turen atter gik mod København.

At stævnet atter i år blev en succes, skyldes ikke mindst den stor hjælp, der blev ydet af Kvindelige Mariner, og Marineforeningen håber, at vi også i årene fremover kan regne med denne assistance.

K. Flatau.

Jubilærstævnets deltagere fik i små grupper forevist alle seværdigheder på Søværnets Eksercerskole, bl. a. den righoldige modelsamling der ikke må forveksles med et museum.

Otto Suenson & Co.

Dr. Tværgade 7 Tlf. (01) 14 04 82

Grundlagt 1880

Vinforretning

Lager af cigarer

Lev. til Officersforeningen og
Søofficersforeningen

Højgaard & Schultz A/S

Civilingeniører og entreprenører

Hovedkontor:

Ewaldsgade 9 - København N.

J. Chr. Andersen

OST

Vimmelskaftet 41 - 1161 København K.

Tlf. (01) *12 13 45

Jesper Christensen & Co.

Vin en gros

Nørregade 28 - København K.

A/S Em. Z. Svitzers

Bjergnings-Entreprise

HEDE NIELSEN %

Horsens - Tlf. (066) 2 47 11

Ronald Andersen

Aut. kølefirma - Tlf. 13 35 23 - Aalborg

Fra afdelingerne

GILLELEJE (25 års jubilæum)

26. september fejrede man på „Strand“ i Gilleleje 25 års dagen for afdelingens grundlæggelse. Til stede var bl. a. landsformanden, kommandørkaptajn Kai Hertz og flere andre af hovedbestyrelsens medlemmer. I forbindelse med jubilæet blev afdelingens formand gennem mange år, Jens Nielsen, udnævnt til æresmedlem. Han kvitterede for en velfortjent medalje og svang damerne til ud på de små timer.

GLOSTRUP-TASTRUP (Solskinspris indstiftet)

Ved det ordinære marts møde i „Kahytten“ (ikke tidligere omtalt) holdt Redaktør Jens A. Petersen aftenens maritime foredrag om dengang, Glostrup var havneby og hjemsted for vikingeskibe.

Formanden gav meddelelse om, at afdelingen havde indstiftet en „solskinspris“, der ikke kunne tilfalde medlemmer, men kun deres koner. Prisen skulle betragtes som en trøst, fordi de ofte måtte undvære deres mænd, når de var til møde eller på anden måde virkede for Marineforeningen. Den første solskinspris blev tildelt fru Ejnar Petersen, hvis mand har gjort en stor indsats bl. a. for udsmykning af „Kahytten“ med smukke tovværksarbejder.

Afdelingens 25 års jubilæum blev fejret i to tempi: På selve fødselsdagen, torsdag den 15. oktober, nedlagde formanden, Torben Jensen, en krans

- Velkommen, velkommen, unge mand. Jeg håber, at du må komme til at befinde dig rigtig godt om bord
- især i begyndelsen.

Marineforeningens medlemmer i Grenå-afdelingen smider sutterne og gør god reklame for en god havnefest.

ved mindesmærket i Nyhavn. Pastor, dr. theol. B. Ørsted, Holmens Kirke, holdt en mindetale, og medlemmer af Søværnets Tambourkorps blæste tapto.

Den egentlige jubilæumsfest afholdtes 17. oktober og startede med, at Søværnets Tambourkorps om eftermiddagen marcherede med fane fra Glostrup Rådhus gennem byen til Glostrup-hallen, hvor korpset opførte et stort tattoo. I Glostrup-hallen samledes medlemmer og et antal indbudte gæster til en opløst middag, hvor pastor Ørsted holdt festtalen, og hvor man benyttede lejligheden til at overrække 25 års tegnet til ikke mindre end 15 jubilarer.

GODTHAB (Pinsebesøg)

Under arveprins Knuds grønlandsrejse var han med sit selskab gæster en eftermiddag hos Marineforeningens lokale afdeling og modtog udnævnelse til æresmedlem. Formanden, bagermester Echwald, benyttede lejligheden til at orientere Arveprinsen om det ny-stiftede „Arveprins Knud's Fond“, der skal knytte hans navn til Grønland. Fondets hovedkapital, som man regner med vil nå op omkring 50.000 kr., skal stå urørt, medens renterne skal anvendes bl. a. som opmuntring for idrætsudøvelsen i Grønland.

2. august afholdtes fregatskydning med efterfølgende festmåltid, præmieuddeling og dans i „Hestestalden“.

GRENÅ (Havnefest)

Afdelingens næstformand og kasserer, Jørgen Mortensen, benyttede en regnvejr-eftermiddag af sin ferie i juli til at aflægge rapport om en begivenhed, som vi beklageligvis ikke kunne nå at få med i sidste nummer:

Lørdag og søndag den 11.-12. juli afholdt Grenå-afdelingen for femte år i træk en vellykket havnefest. Dette arrangement har flere formål. Dels vil man

gøre propaganda for byen Grenå og vise, at her foregår noget. Samtidig vil man give de mange tusinde turister i byen og omegnen lidt glad underholdning. Desuden opnår man at forbedre afdelingens økonomi.

Foruden det traditionelle havneshow, tivoli, dansearrangementer med optrædende kunstnere o.s.v. var der som et nyt indslag organiseret en måneshkinstur med en af færgerne. Ca. 600 deltog i nattesejladsen op og ned langs Djurslands kyst, medens to orkestre underholdt med dansemusik på soldækket og i en af restauranterne.

Havnefesten havde 15.000 besøgende, og afdelingen høstede et overskud på ca. kr. 3.000,00.

Samtidig høstede Marineforeningen en hel del god reklame gennem velvillig omtale bl. a. i de lokale aviser. Det er noget, der gavner det øvrige arbejde i afdelingen.

Ved sendemandsmødet i Esbjerg hørte man fra flere afdelinger klager over den dårlige økonomi. Her i Grenå synes man, at det er forkert at sidde og jamre sig og vente på at andre skal træde hjælpende til. I stedet smøjer man ærmerne og (bukserne) op og skaffer pengene ved en frisk og fornøjelig indsats. Det sætter afdelingen i stand til at ofre over 1000 kroner hvert år til julefest for medlemmernes børn. Desuden kan afdelingens hjælpefond hvert år ved juletid betænke trængende enker af tidligere medlemmer med et rundt beløb.

HASLEV (Gave til Marinestuen)

Ved en kammeratskabsaften i Marinestuen havde man besøg af skibsmodebygmester Emil G. Bais, Hamburg, der er kommet i afdelingen gennem 15 år, og som ved denne lejlighed skænkede Marinestuen et smukt skibsur. Man indførte ved samme lejlighed en ny tradition, hvor medlemmer fremtidig mødes søndag formiddag i Marinestuen og trækker uret op.

Bornholm

Skibsprovantering

John Hintzes enke - Rønne

Alfred Th. Haagensen

Juveler, guldsmed & gravør
Store Torv 8 - Tlf. 270

Esbjerg

Claus Sørensen

Esbjerg

H. J. Christensen & Søn

Vådbinderi og tovtørreri
Esbjerg

„Hotel Spangsborg“

Mødested for Marineforeningens
medlemmer

Esbjerg Tlf. (051) 2 17 55

Frederikshavn

Electra I/S

Elektroinstallatørfirma
Tlf. 42 02 39

Danmarksgade 38 Frederikshavn

Johan Damsgaard

Kolonial & skibshandel

Tlf. 42 26 22 Frederikshavn

P. Conradsen

Teknisk maskinforretning
Skibsartikler - Olie
Tlf. *42 09 00

Einar Sørensen & Co.

Stevedore
Tlf. *42 14 00

Havnegade 11 Frederikshavn

Fyn

Aktieselskabet Svendborg Skibsværft

Carl Antonsen

Guld- og sølvmed

HOLBÆK

5. november afholdtes andespil i Strandparken. Efter-årets store begivenhed var dog 50 års jubilæumsfesten i Strandparken den 21. november. Vi håber at kunne fortælle mere om festen i næste nummer.

I øvrigt byder programmet på klipfiskegilde på Linden 2. januar og generalforsamling i Strandparken 22. februar.

HORSENS (Til havs)

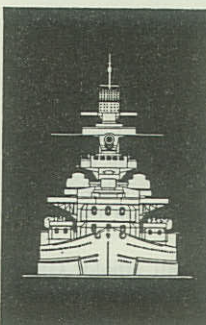
Afdelingens sekretær, Aage Holgersen, fortæller at man den 12. september arrangerede pilketur med god tilslutning - som tidligere år. Fangsten var ikke noget at prale af, og belært af erfaringen havde man sørget for udprovantering. Da man gik fra borde, var alle tilfredse og mætte af mad, drikke, frisk luft, oplevelser og fiskehistorier.

Afdelingen gratulerer: 29/11 bogholder A. Chr. Emborg, 65 år. 3/1 repræsentant Henry Nielsen, 75 år. 10/1 blikkenslagermester Kaj E. Sørensen, 60 år. 27/1 statsaut. vejer og måler Karl F. Ahrens, 65 år. 1/2 snedkermester Gustav Høfde, 75 år. 13/2 maskin-fabr. William Petersen, 80 år. 20/2 salgsinspektør Chr. Møller, 50 år.

KALUNDBORG (Skyttelavet jubilerer)

Landskyttestævnet blev i år afholdt i Kalundborg-hallen den 13. september med den gode anledning, at Marineforeningens skyttelav i Kalundborg i år kan fejre sit 25 års jubilæum. Stævnet havde deltagelse fra afdelingerne i Glostrup, Kerteminde, Kgs. Lyngby, København, Randers og Århus. Resultatet af skydningen blev, at Kgs. Lyngby kåredes som vinder med 455 points tæt fulgt af Glostrup med 454 points. Bedste skytte blev Frederik Martin, Kgs. Lyngby, med 95 points. Som supplement til skydningen var arrangeret forskellige andre konkurrencer af mere eller mindre idrætsmæssig art.

Præmieuddelingen blev kombineret med jubilæums-frokosten, hvor Skyttelavets formand, Th. Dalsgaard, bød velkommen til medlemmer og gæster. Blandt disse sås foreningens landsformand, kommandørkap-tajn Kai Hertz, borgmester J. Hagemann Petersen m. fl. Skyttelavet modtog mange gode fødselsdags-gaver og hørte mange rosende ord i anledning af

If you want to receive

free of charge

a catalogue with 24 pages
and many pictures out of
books on ships
and weapons

write to

J. F. LEHMANN'S VERLAG
D 8 München 21 Postfach

arrangementet, bl. a. fra den lokale afdelings formand, skibsfører Jens Holm, fra Glostrup-afdelingens formand og fra Kalundborg sejklubs formand Kurt Nielsen. Kommandørkaptajn Hertz overrakte præmierne, blandt hvilke kruset, som er udsat af Kommandør Evers' Fond for bedste forbedring af holdresultat, tilfaldt Glostrup-afdelingen.

KOLDING (Søforklaringer)

Afdelingens bulletin „Søforklaringer“ oplyser, at man 15. oktober afholdt kammeratskabsaften i Marinestuen på Koldinghus Staldgård med kapskydning på den indendørs skydebane.

20. oktober afholdtes møde i „Skibslauget“, hvor der blev gjort rede for de hidtidige bestræbelser for at skaffe et egnet fartøj.

I samarbejde med Kolding Sømandsforening indbød man 9. november til andespil i Marinestuen. I øvrigt er der indbudt til jule-medlemsaften 3. december.

KØBENHAVN (Sundalarm)

Lørdag den 15. august mødtes 25 medlemmer for at deltage i en tur på Øresund med Marinehjemmeværnets øvelsesbåde „Lyø“ og „Enø“. Det blev en dag, som rummede flere begivenheder, end bestyrelsen havde sat på programmet. Midt under frokosten blev der blæst sundalarm. Begge skibe måtte i aktivitet med en eftersøgning. Hjemkomsten, der var fastsat til kl. 18.30, fandt først sted 3 timer senere.

4. oktober havde man medlemsmøde i Marinestuen med optagelse af 13 nye medlemmer. Kaptajn-løjtnant Kragelund viste en aktuel film om hjemmeværnet idag og holdt desuden et foredrag om konvojtjenesten under den anden verdenskrig, hvor han gjorde tjeneste som styrmand.

NYKØBING SJÆLLAND

Den årlige fregatskydning fandt sted 29. august, hvor skibsbygger Jørgen Nevermann erhvervede sig titlen som fregatkonge. Efter skydningen samledes man med damerne til spising og dans på hotel Odsherred.

NÆSTVED (Velkommen til „Flora“)

Afdelingen i Næstved giver et godt eksempel på, hvorledes man bør modtage et orlogsskib på officielt besøg. Sekretær Bohn-Jespersen fortæller, at korvetten „Flora“ blev mødt i rum sø (i Karrebæksminde bugt) af hjemmeværns-kutteren, der transporterede en velkomstkommité bestående af medlemmer af byrådet og af bestyrelsen for Marineforeningens lokale afdeling. Sidstnævnte indbød bl. a. til en kammeratlig aften i Marinestuen og til en udflugt i omegnen. I øvrigt arrangeredes under skibets ophold middag på rådhuset, reception og frokost om bord, en børnefest om bord og forskellige idrætsstævner.

Ovennævnte begivenhed fandt sted i august. I september afvikledes den årlige fregatskydning på sky-

Knud Egegaard Jensen, Ringsted, får overrakt Admiral Carstensens mindebøger af Roskilde afdelings formand, I. Strangholt. Foto Henrik Clausen.

debanerne ved Garderhusarkasernen med deltagelse af ca. 50 medlemmer. Årets fregatkaptajn blev specialarbejder Henning Jørgensen. Oktober måneds arrangement blev en mandeaften i Marinestuen.

Afdelingen har mistet et trofast medlem, folkepensionist Marius Knudsen. Marineforeningens fane fulgte ham den 17. august til det sidste hvilested ved Hørlufsholm Kirke.

ROSKILDE (Standhaftig fregat)

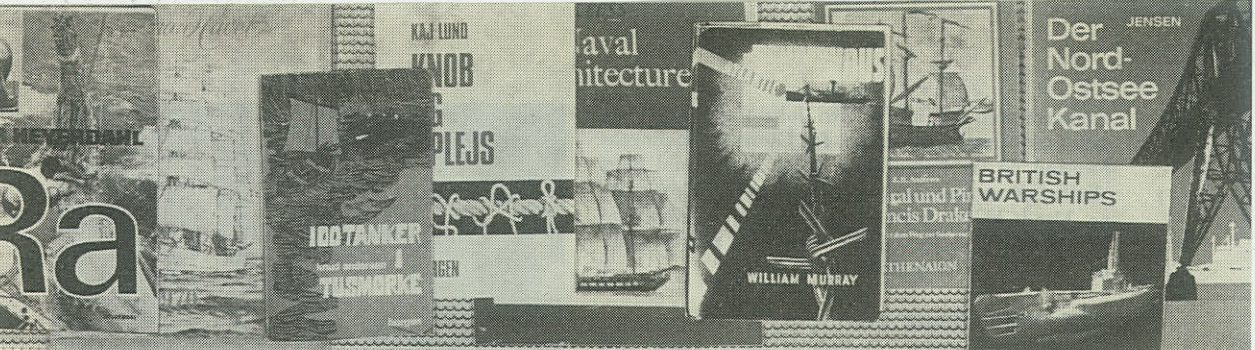
22. august afholdtes det årlige søslag, hvor en fregat blev skudt sønder og sammen. Ødelæggelseslyst og et strålende vejr havde fået et halvt hundrede medlemmer til at møde op, men Børge Skjoldby havde lavet fregatten så solidt, at det tog ikke mindre end 3½ time at få den sænket. Ved et raffineret sammentræf af omstændigheder blev det afgørende skud, som sænkede fregatten, affyret af foreningens specielle gæst, Knud Egegaard Jensen, Ringsted, en nylig hjemsendt værnepligtig, som ved samme lejlighed fik overrakt mindebøgeret fra Admiral Carstensens Fond for eksemplarisk opførsel i tjenesten. Disse mindebøger tildeles hvert år to værnepligtige.

SILKEBORG

Afdelingen lykønsker: 5. nov. H. Kvist Nielsen (medlem af bestyrelsen i over 27 år) – 65 år. 23. dec. revisor Poul Poulsen, 65 år.

SØLLERØD

Sankt Hansfesten er blevet en tradition. Også i år samledes man ved Egebjerghytten i Hareskovene til en hyggelig familiesammenkomst med madkurve, musik og godt humør. Ifølge afdelingens publikation „Marine Nyt“ fejredes 25 års jubilæet den 27. august med en fest på Lollikhus.

Illustrationerne gengiver bøgerne i samme rækkefølge som i teksten.

Ny maritim litteratur

Ra
Nordmanden Thor Heyerdahl giver her sin personlige beretning om bygningen af papyrusbåde og om to dristige sejladser fra Marokko over Atlanterhavet til Vestindien. Han påstår ikke, at egypterne sejlede til Amerika, men beviser, at de kunne have gjort det. 318 s. tekst, 64 s. farvefotos, Kr. 78,00, Gyldendal.

Jul på Havet

Det årlige maritime julehæfte svigtede ikke sin tradition med at bringe en passende blanding af søhistorier, personlige erindringer, noveller, tovværks-julenty og gengivelser af dejlige marinemalerier. 66 s., Kr. 12,00, Vikingens Forlag.

100 tanker i tusmørke

En udsøgt samling af orismer af sømandsdigteren Knud Andersen, som nylig fejrede sin 80-års fødselsdag med dette koncentrat af sin rige livsvisdom. 36 s., kr. 12,75, Borgens Forlag.

Knob og Splejs

En moderne håndbog i håndtering af tovværk med behandling af nye og gamle materialer og metoder, herunder knob, stik, surringer, splejsninger m. m. Det er praktisk sømandsskab for handelsflåde og søværn af Kaj Lund. 196 s., ca. 1000 ill., kr. 57,50, Borgens Forlag.

Rees's Naval Architecture (1819-20)

Genoptryk af det maritime stof fra et 150 år gammelt teknisk leksikon. Et fyldigt udtog af de emner, der specielt har relation til orlogsskibet og dets udrustning, bl. a. konstruktionsmetoder og rigning i Royal Navy kort efter afslutningen af Napoleonskrigene. Talrige plancher og tavler. 200 s., stort format, 126 sh net., David & Charles, Newton Abbot, Devon.

Atlantic Rendezvous

Som radiotelegrafist i et britisk handelskib, der blev sænket af en tysk raider i begyndelsen af den anden verdenskrig fortæller William Murray personlige spændende oplevelser ledsaget af dokumenterede redegørelser for betydningfulde afsnit af krigsførelsen til søs. 318 s. ill., 48 sh net., Nautical Publishing Co., London.

Admiral und Pirat Francis Drake

Den engelske historiker K. R. Andrews' beretning i tysk oversættelse om Francis Drake's betydning for udviklingen af det britiske herredømme på havene i slutning af 1500-tallet. Her påpeges og bevises den nære forbindelse mellem politik og søveri. 220 s., DM 24 net., Akademische Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main.

British Warships 1845-1945

Et udvalg af skibsmodeller i Science Museum illustreret med helsides farvefotos. B. W. Bathe fortæller om udviklingen fra hjulskibet „Terrible” i 1845 til ubåden „Amphion” i 1944. 52 s., 7 sh 4 d net., Her Majesty's Stationery Office, London.

Der Nord-Ostsee Kanal

Waldemar Jensen fortæller om kanalens forhistorie og udviklingshistorie i anledning af 75-året for dens åbning. En samlet og helt fyldestgørende fremstilling, som er godt illustreret. Et værdigt jubilæumsskrift. 210 s., DM 24,00 net., Carl Wachholtz Verlag, Neumünster.

Jane's Fighting Ships 1905-6

De særligt interessante udgaver af den berømte store fjernkendingsbog bliver genoptrykt. Illustrationerne, der følges af mange data, er her præget af fremskridt inden for fotograferingen. Specielt for denne udgave er dog betretningerne om den russisk-japanske krig belyst af en russer og en japanner. 452 s. f. 7.35 net., David & Charles, Newton Abbot, Devon.

Last Days of Mast & Sail

Beskrivelsen af flere hundrede forskellige sejskibstyper, som eksisterede kort efter århundredskiftet. Et genoptryk af Allan Moores essay i sammenlignende skibsanatomi fra 1925. 260 s., 6 3sh. net. David & Charles, Newton Abbot, Devon.

From the Lower Deck

Henry Baynham belyser forholdene i Royal Navy på Lord Nelsons tid set fra den menige sømands egen synsvinkel. Søfolkens personlige beretninger ledsages af forfatterens kommentarer vedrørende politiske og historiske forhold. 200 s., ill., f. 8,50, Barre Publishers, Barre Massachusetts.

Task Force 57

De britiske søstridskræfter, som i 1944-45 opererede i Det indiske Ocean og Stillehavet sammen med amerikanske flådeenheder, udgjorde den største samlede indsats af Royal Navy under den anden verdenskrig. Herom fortæller Peter C. Smith og ledsager sin beretning af diagrammer og dramatiske fotos. 206 s., 50 sh. net., William Kimber & Co., London.

The Cape Horn Breed

En rundrejse med fuldriggeren „British Isles” ved århundredets begyndelse. Genoptryk af W. H. S. Jones' bog, der er blevet en klassiker. 328 s. ill., 35 sh net., Jarrolds Publishers, London.

Haie im Paradies

De tyske monsun-ubåde, som under den anden verdenskrig opererede i Det Indiske Ocean med støttepunkter i japansk okkuperede havne, skildres her af Jochen Brennecke, som udførligt behandler hver eneste ubåds og besætnings skæbne. 342 s., rigt ill., DM 45,00 net. Koehlers Verlagsgesellschaft, Herford.

Deutsche Grosskampfschiffe 1915-1918

De store tyske slagskibes planlægning og typeudvikling under den første verdenskrig beskrives af Friedrich Forstmeier på baggrund af den nuværende diskussion om Søværnets betydning. 100 s., ill., DM 44,00, J. F. Lehmann Verlag, München.

Vollschiff „Schulschiff Deutschland”

Den smukke fuldrigger, der i 1927 blev søsat som tysk marineskoleskib og 30 år senere blev degraderet til stationær sømandsskole, får her sin biografi af Gerhard Eckardt, der nu er lærer om bord i sømandsskolen. 192 s., ill., DM 19,80, H. M. Hauschild, Bremen.

Mayflower Remembered

Chrispin Gill fortæller om pilgrimsfædrene, der (i år for 350 år siden) sejlede over Atlanterhavet for at grundlægge en koloni på Amerikas østkyst. 206 s. 50 sh net. David & Charles, Newton Abbot, Devon.

